

Memorandum mladih **- izhodišča za sodelovanje predstavnikov mladih in predstavnikov oblasti -**

Že od devetdesetih let prejšnjega stoletja govorimo o vse večji pasivnosti mladine in njeni nezainteresiranosti za dogajanje v družbenem življenju. Neaktivnost mladine je tudi eden od vzrokov, da je področje mladine v tem času postalo marginalna tema tako za državo kot za javnost nasploh. Podobno se je zgodilo z mladinskimi organizacijami, ki se večinoma ukvarjajo z osnovnimi eksistencialnimi težavami, medtem ko ima mladinski sektor v večini razvitega sveta mnogo pomembnejšo vlogo, kot jo ima pri nas.

Področje mladine od osamosvojitve Slovenije dalje praktično ni prihajalo na dnevni red odločanja; občasno se je reševalo le parcialne težave posameznih segmentov mladih, nikoli pa se oblasti niso lotile mladinskega področja v celovitem smislu. Šele demografske spremembe v zadnjem času in mladinski protesti po Evropi so nas opozorili na to, da so mladi pomembni kot družbena skupina in da je pomembno, kaj se dogaja s celotno generacijo.

V memorandumu izhajamo iz dveh osnovnih predpostavk:

- A. Mladi** so nosilci novosti in napredka družbe, a njihov potencial zaradi njihovega vse slabšega položaja, predvsem zaradi nezmožnosti osamosvojitve, ostaja neizkoriščen.
- B. Mladinske organizacije** idr. predstavniške strukture mladih so ključni instrument zastopanja interesov mladih in s tem instrument za izboljšanje njihovega položaja.

V prvem delu se tako osredotočamo na področja, ki so ključna za položaj mladih posameznikov, v drugem delu pa na dialog med oblastmi in mladimi, ki naj poteka preko mladinskih organizacij in predstavniških struktur mladih.

Kamal Izidor Shaker
predsednik Mladinskega sveta Slovenije

Sprejeto na seji Zbora MSS, v Ljubljani, 17. septembra 2009

A. Vsak mlad človek naj ima možnost čimprej postati neodvisen.

Ko govorimo o izboljšanju položaja mladih, izhajamo predvsem iz njihove POTREBE PO AVTONOMIJI. Vse močnejša in daljša odvisnost mladih od staršev ne prinaša pozitivnih učinkov ne mladim ne državi in med drugim vpliva na nizko rodnost in s tem na staranje prebivalstva. **Le neodvisen človek lahko popolnoma prevzame odgovornost za lastno prihodnost;** uresničuje svoje cilje v zasebnem življenju in hkrati kot odgovoren državljan izpolnjuje svojo vlogo v družbi.

Avtonomijo pa lahko mladim omogočijo ukrepi na naslednjih področjih:

1. IZOBRAŽEVANJE

Vsem mladim mora biti dostopno izobraževanje pod enakimi pogoji.

1.1. Mladi potrebujemo kvalitetno in brezplačno javno šolstvo.

V ta namen potrebujemo ustrezno implementacijo bolonjske reforme, sistem informiranja in vseživljenjskega kariernega načrtovanja, povezovanje med izobraževalnimi institucijami in delodajalci, prilagajanje vpisnih mest potrebam na trgu dela, vzpostavitev sistemov zagotavljanja kakovosti šolstva in vključevanje uporabnikov v upravljanje izobraževalnih ustanov in uvajanje več praktičnih vsebin v izobraževanje. Sistem štipendiranja dijakov in študentov naj zagotavlja enake možnosti vključitve v izobraževalni program za mlade, ki izhajajo iz različnih ekonomsko-socialnih razmer, in kritje čim večjega dela stroškov, povezanih s šolanjem. Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi bivanjskim razmeram dijakov in študentov. Pri mladih osipnikih je potrebno vzpostaviti sistem ponovne vključitve v izobraževanje.

1.2. Mladim je potrebno omogočiti pridobivanje znanj in izkušenj v okviru neformalnega izobraževanja, ki jih je potrebno tudi ustrezno vrednotiti.

Mnogo znanj, sploh pa izkušenj, ki so za napredek posameznika ključnega pomena, mladi ne morejo pridobiti v okviru dokaj rigidnega sistema formalnega izobraževanja. V okviru mladinskih organizacij in projektov pa je teh možnosti veliko; mladinske organizacije nudijo mladim številne priložnosti za pridobivanje znanj, izkušenj in kompetenc za njihovo življenje in delo, zato je potrebno z ustreznimi sistemi podpore organizacijam na področju mladinskega dela mladim omogočiti tudi vključitev v neformalno izobraževanje. Ob tem pa potrebujemo tudi ustrezen sistem beleženja in priznavanja neformalno pridobljenih znanj in izkušenj.

2. ZAPOSLOVANJE

Mlad človek se mora imeti možnost čimprej zaposliti in biti na delovnem mestu obravnavan enakovredno z ostalimi zaposlenimi.

2.1. Potrebno je spodbujati zaposlovanje in povečati zaposljivost mladih.

Za boljšo zaposljivost mladih je potrebno zagotoviti ustrezen sistem informiranja o potrebah trga dela in kariernih možnostih, stimulirati zaposlovanje iskalcev prve zaposlitve, ob ustrezni zaščiti uvajati fleksibilne oblike zaposlovanja, spodbujati podjetništvo in samozaposlovanje mladih, ustrezno prilagoditi (praktično naravnati) formalno izobraževanje in upoštevati neformalno pridobljena znanja in izkušnje.

2.2. Položaj mladih zaposlenih je potrebno posebej nadzirati.

Pri mladih zaposlenih je nujno biti pozoren na morebitne zlorabe ter spremljati in ustrezno vplivati na nagrajevanje njihovega dela in pogoje zaposlovanja; problematična je predvsem prepogosta zaposlitev za določen čas. Ob tem pa je potrebno še posebej spremljati položaj mladih žensk, ki so na trgu delovne sile najbolj ranljiva skupina. Za boljši vpogled v položaj mladih je potrebno tudi spodbujati mladinsko organiziranost znotraj sindikatov.

3. STANOVANJSKA POLITIKA

Vsak mlad zaposlen človek mora imeti možnost živeti v bivalnih razmerah, ki mu bodo omogočale kvalitetno življenje in ustvarjanje družine.

Topa pomeni, da mora tak mlad človek imeti možnost kupiti ali po dostopni ceni trajno najeti stanovanje. V ta namen so potrebni ukrepi na področju trga in obdavčitve stanovanjskih nepremičnin, nadzora nad lastništvom in trgom stanovanjskih nepremičnin, spodbujevalni ukrepi pri nakupu oz. gradnji prvega stanovanja ter na področju kreditne politike, saj je trenutno najem kreditov vezan na pogoje, ki jih mladi le redko izpolnjujejo. Zgornjo zahtevo omejujemo na mlade zaposlene, ker za tiste v rednem izobraževanju še ni nujno, da jim bivanjske razmere omogočajo ustvarjanje družine. Vsekakor pa je potrebno posebno skrb namenjati bivalnim razmeram pri mladih družinah, ne glede na status staršev.

B. Mladinske organizacije in predstavniške strukture mladih naj postanejo ključni sogovornik oblastem na vseh področjih, ki se tičejo mladih in njihove prihodnosti.

V ta namen je potrebno izboljšati položaj organizacij na področju mladinskega dela - pri tem pa govorimo o izboljšanju položaja organizacij v smislu priznavanja s strani države in javnosti, v smislu dostopa do vzvodov odločanja ter v materialnem in kadrovskem smislu. Ključni vzvod za izboljšanje tega položaja je VKLJUČEVANJE PREDSTAVNIKOV MLADIH V PROCESE ODLOČANJA na nivoju izvršnih in zakonodajnih organov oblasti, kar velja tako za lokalno, nacionalno in mednarodno raven. O mladih naj se nikoli ne odloča brez njih.

V ta namen pa je potrebno

1. SPODBUJATI AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO. Interes za soustvarjanje lastne prihodnosti je osnova za sodelovanje mladih v organizacijah na področju civilne družbe, še posebej v mladinskih organizacijah. Mladim je potrebno predstaviti možnosti in jih spodbuditi k vključevanju v tovrstno organiziranje, saj bo večja vključenost in angažiranost mladih pomenila, da bo več mladih pridobivalo znanje in kompetence za življenje, za mladinske organizacije pa bo to pomenilo večjo reprezentativnost in večjo legitimnost rezultatov njihovega dela.
2. RAZVITI KULTURO UPOŠTEVANJA VPLIVA KATEREKOLI POLITIKE NA MLADE IN POSVETOVANJA S PREDSTAVNIKI MLADIH: Po podobnem principu kot je npr. t.i. ženska politika dosegla nekatere standarde v politični kulturi, želimo, da odločevalci pri oblikovanju politik upoštevajo t. i. mladinski vidik - t.j. kako bo njihovo odločanje vplivalo na trenutno in bodoče mlade generacije.
3. INSTITUCIONALIZIRATI OBLIKE SODELOVANJA MED PREDSTAVNIKI MLADIH IN DRŽAVO, pri čemer predvsem upamo na reprezentativen in operativen Svet Vlade RS za mladino, ki bo uspel spremljati ključne politike, ki vplivajo na položaj mladih. Te politike so bile namreč vedno nepregledno razpršene po različnih področjih in je nujno, da imamo nad njimi pregled in da se lahko usklajujejo. Prav tako je potrebno pri politikah, ki se tičejo določenih skupin mladih, zagotoviti sodelovanje predstavnikov dotičnega segmenta mladih.
4. SPREJETI KROVNI ZAKON IN NACIONALNI PROGRAM ZA MLADINO, ki bo standardiziral pojme, določil pristojnosti posameznih akterjev in postavil okvir za horizontalno mladinsko politiko. Pri pripravi teh aktov pa morajo sodelovati tudi predstavniki mladih in biti upoštevane njihove osnovne zahteve.
5. POVIŠATI, USTREZNO SISTEMATIZIRATI IN URAVNOTEŽITI FINANCIRANJE ORGANIZACIJ NA PODROČJU MLADINSKEGA DELA, pri čemer naj se poleg programskega spektra in osnovnih karakteristik organizacij ustrezno upošteva nivo delovanja organizacij (lokalni, nacionalni, mednarodni), reprezentativnost organizacij in vse sistemske vire financiranja, ki jih te organizacije že imajo.
6. REDNO OPRAVLJATI RAZISKAVE NA PODROČJU MLADIH IN MLADINSKEGA DELA, ki bodo služile različnim namenom: ugotavljanju potreb in interesov mladih, določanju ključnih področij za razvoj mladih, tako v okviru vladnih politik kot programov mladinskih organizacij, pregledu nad delovanjem organizacij na področju mladinskega dela in postavljanju standardov na področju mladinskega dela. Ključno pri tem pa je, da so organizacije, ki delajo z mladimi, vključene v raziskave, in to že pri postavljanju izhodišč.
7. VKLJUČITI ORGANIZACIJE S PODROČJA MLADINSKEGA DELA V OBLIKOVANJE, IMPLEMENTACIJO IN EVALVACIJO POLITIK, KI SE TIČEJO MLADIH. Poleg področij izobraževanja, zaposlovanja in stanovanjske politike, ki smo jih kot ključne omenili že v A poglavju, so za mlade posebnega pomena tudi naslednja področja: mednarodno sodelovanje, mobilnost, multikulturalnost, sprejemanje različnosti, medgeneracijski dialog, zdravje in okoljevarstvo.